

Statens Fastighetsverk
Box 2263
103 16 Stockholm

Datum 2008-04-29
Dnr 32-2007-0625

Statens Fastighetsverk- skydd mot mutor och annan otillbörlig påverkan

Riksrevisionen har som ett led i den årliga revisionen av Statens fastighetsverk (SFV) granskat myndighetens skydd mot mutor och annan otillbörlig påverkan.

Målet med denna granskning är att bedöma huruvida SFV:s ledning har säkerställt en god intern styrning och kontroll som upptäcker och motverkar mutor och annan otillbörlig påverkan i verksamheten.

Granskningen har genomförts genom intervjuer och insamling av styrande dokument inom området.

I granskningen har tillämpats en internationellt vedertagen modell (COSO-modellen) för att värdera och bistå företag och andra organisationer för att förbättra sina interna kontrollsystem.

Granskningen har resulterat i iakttagelser som Riksrevisionen vill fästa SFV:s uppmärksamhet på i denna revisionsrapport. Riksrevisionen önskar information senast 2008-06-16 om vilka åtgärder SFV avser att vidta med anledning av iakttagelserna.

Sammanfattning

Riksrevisionen bedömer att SFV:s ledning inte i tillräcklig omfattning säkerställt att myndigheten har en god intern styrning och kontroll som, upptäcker och motverkar mutor och annan otillbörlig påverkan i verksamheten.

Riksrevisionen rekommenderar SFV att:

- Göra en noggrann riskanalys avseende risker för mutor och annan otillbörlig påverkan inom SFV:s hela verksamhet. (Avsnitt 1)
- Införa kontrollåtgärder som säkerställer att regelbrott motverkas, uppmärksammas och utreds. Dessa åtgärder bör utformas med hänsyn till risknivån inom olika områden. (Avsnitt 2)
- Genom utbildning och information till personalen hålla ledningens värderingar uttryckta i riktlinjer och policys levande. (Avsnitt 3)
- Bygga upp rutiner och arbetsformer för en effektiv och i verksamheten integrerad uppföljning och rapportering av att regelsystemet fungerar på avsett sätt liksom att de kontroller som används är tillräckliga. (Avsnitt 4)

Riksrevisionens rekommendationer ovan är baserade på vedertagen praxis om intern styrning och kontroll. Regeringen har beslutat om att fr.o.m. 1 januari 2008 införa tydligare bestämmelser om det ansvar för intern styrning och kontroll som en myndighetsledning har. De nya bestämmelserna finns i myndighetsförordningen (2007:515).

1. Riskbedömningar

SFV har inte genomfört någon generell dokumenterad riskanalys som inkluderar mutor eller andra former av otillbörlig påverkan.

Den riskbedömning som görs avseende SFV:s verksamhet bygger på enkätsvar från chefer i de olika distrikten runt om i landet. De riskområden som framkommit i dessa enkäter har inte berört risk för muta/bestickning eller annan otillbörlig påverkan.

En systematisk och löpande uppdaterad riskanalys utgör en väsentlig grund för att uppnå en god intern styrning och kontroll i verksamheten. Avsaknaden av en riskbedömning minskar möjligheten för att SFV ska kunna bygga upp ett effektivt skydd mot mutor och annan otillbörlig påverkan.

SFV:s verksamhet innefattar i stor omfattning upphandling av byggentreprenader. Detta område är särskilt riskutsatt när det gäller situationer som kan leda till muta/bestickning och annan otillbörlig påverkan. Resultatet av Riksrevisionens substansgranskning av genomförda upphandlingar pekar dessutom på sådana typer av brister vilka bidrar till att risker för att otillbörlig påverkan kan förekomma ökar.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar även SFV att upprätta en riskanalys avseende risker för muta/bestickning samt otillbörlig påverkan, trots att det inte finns något formellt krav för detta. En sådan riskanalys skulle för styrelsen tydliggöra ansvar för processen för intern styrning och kontroll.

En noggrann analys bör ske av var i verksamheten det finns risker för att mutor eller andra former av otillbörlig påverkan kan förekomma. Riskanalysen bör göras från ett centralt perspektiv och innehålla en riskbedömning av förhållanden på alla nivåer. Utifrån denna riskanalys bör

sedan kontrollfunktioner utformas som överensstämmer med riskanalysen och de faktiska riskförhållanden som råder i verksamheten.

2. Kontrollfunktioner

Ett bra skydd mot olika former av otillåten påverkan förutsätter att det finns genomtänkta och sammanhängande riktlinjer och regler samt en god ansvars- och arbetsfördelning i riskutsatta verksamheter och processer.

I och med att SFV inte har genomfört en riskanalys avseende myndighetens verksamhet så är kunskapen om verksamhetens risker dåligt underbyggd. Därför är det svårt att fastställa vilka kontrollfunktioner som bör införas och var.

Ledningen utgår idag ifrån att reglerna följs. Idag finns ingen rutin för att upptäcka, utreda och hantera situationer med misstankar om muta/bestickning. Ansvaret för denna uppgift är inte uttalad men det förutsätts emellertid att myndighetens chefsjurist ska kontaktas om misstankar uppstår. Nuvarande system bygger på att den enskilde tjänstemannen själv anmäler eventuella incidenter.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar SFV att göra en genomgång av arbetsorganisationen utifrån resultatet av riskbedömningen.

Kontrollfunktioner bör införas som säkerställer att regelbrott motverkas, uppmärksammas och utreds. Dessa åtgärder bör utformas med hänsyn till risknivån inom olika områden.

3. Information och kommunikation

Ett gott skydd mot mutor och otillbörlig påverkan förutsätter att ledningens värderingar och riktlinjer effektivt kommuniceras till personalen genom utbildning och information. Information och kommunikation gäller även i motsatt riktning där personalen har verktyg för att återrapportera inträffade incidenter.

Idag finns brister i SFV:s sätt att informera om vilka regler och rutiner som gäller samt vilka förhållningssätt som är acceptabla.

Rekommendation

Ledningens värderingar uttryckta i riktlinjer bör hållas levande i organisationen genom utbildning och information till all personal och särskilt till anställda i riskutsatta verksamheter. SFV bör på ett tydligt sätt och löpande kommunicera gällande regelverk och vilka disciplinära åtgärder som olika typer av regelöverträdelser kan leda till. En gemensam värdegrund avseende SFVs inställning till mutor och annan otillbörlig påverkan bör anges. Utbildningen inom ämnet mutor och annan otillbörlig påverkan bör vara ett återkommande inslag.

Riksrevisionen rekommenderar SFV att utse en funktion dit de anställda anonymt kan rapportera om incidenter avseende mutor och annan otillbörlig påverkan. SFV bör tydliggöra för de anställda att även incidenter i form av erbjudanden av mutor ska rapporteras. Sammanställning och analys av inrapporterade incidenter bör utgöra en del av grunden för riskanalysen.

4. Uppföljning och förvaltning

Ledningen bör säkerställa att regelsystemet fungerar som det är avsett. Ett gott skydd medför behov av att regelbundet följa upp reglernas utformning, genomförda kontrollåtgärder samt andra frågor eller förhållanden som har med myndighetens skydd mot mutor och annan otillbörlig påverkan att göra.

Vid SFV saknas idag rutiner för att följa upp och säkerställa regelefterlevnad. Det har hittills inte genomförts någon uppföljning av hur personalen följer rådande regelverk inom området. Det finns således ingen rutin för att upptäcka, utreda och hantera avvikelser från gällande regler.

Rekommendation

Enligt Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll i 5§ ska den interna styrningen och kontrollen systematiskt och regelbundet följas upp och bedömas. I 6§ framgår att uppföljning och bedömningen enligt 5§ ska dokumenteras. Som framgår ovan trädde förordningen i kraft 2008-01-01.

SFV bör bygga upp rutiner och arbetsformer för en effektiv och i verksamheten integrerad uppföljning. Myndigheten bör utse någon som ansvarar för uppföljning och rapportering av att regelsystemet fungerar på avsett sätt liksom att de kontroller som används är tillräckliga. Genom en sådan uppföljning kan mutor eller försök till muta samt annan otillbörlig påverkan förhindras, försvåras eller upptäckas.

Ansvarig revisor Henrik Söderhielm har beslutat i detta ärende.
Uppdragsledare Anders Herjevik har varit föredragande.

Henrik Söderhielm

Anders Herjevik